

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 87. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359814240/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Det er en Kvinde, hos hvem enhver opstaaende Følelse tegner sig paa en Baggrund af Erfaring, alvorlig og smertelig Erfaring, som i alle Retninger har gennemløjet Sjælen. Denne Grundsum af Erfaring er det første fremtrædende Træk i hendes Personlighed. Eleonore har givet Afkald paa alle det fredede og betryggede Livs Goder og Glæder. Skønt hun er af fornem Æt og født i Rigdom, har hun forladt Familie og Hjem for at følge Den, hun har foretrukket, som hans Elskerinde. Hun har valgt mellem Verden og ham; hun har adlet sin Opførsel ved fuldstændigt, ubetinget at ofre sig for ham, hun har vist ham de største Tjenester, reddet hans Formue, været fuldt saa trofast som nogen Hustru kunde være. Ved den strengeste Troskab har hun søgt at opretholde sin Stolthed overfor Verdens Misbilligelse og Foragt. Dette Element af Vilje er det andet Grundtræk i Karakteren.

Da er det, at den første Tvivl om hans Bestandighed griber hende, og hendes hele Bygning styrter sammen; elsker han eller handler han kun som Mand af Ære, er han trofast eller er han kun for stolt og velopdragen til at vise sig utaknemmelig og ligegyldig? Det er ikke uden Taarer, at hun stiller sig dette Spørgsmaal; det er ikke uden den dybeste Jamren, at hun selv giver Svaret. I dette Øjeblik er det, at hun møder Adolphe. Han nærmer sig med en Attraa, i hvilken hele Tørsten efter Livet og dets Indhold er samlet; han drages til hende som til den, i hvem han paa hemmelighedsfuld Maade føler, at Skatte af Lidenskab, af Ænhed og Begejstring, af Aand og Erfaring er sammenhobede og ligesom nedgravne. Og hans Længsler og hendes Savn, hans Forfængelighed og hendes Fortvivlelse, hans Ungdom og hendes Skuffelser griber ind i hinanden som to Hjul i samme Uhrværk.

Man forudser let den Ild, med hvilken Lidenskaben i første Øjeblik vil flamme i Vejret, den fulde og mægtige Akkord, som vil klinge, den jublende Symfoni, der vil høres, som var Sejr og Frelse for alle Tider vunden for dem begge. I hendes Følelse findes en ny og ganske ejendommelig Blanding: en Begejstring, som næsten er fanatisk, thi den skal i ethvert Øjeblik kunne dræbe hans altid paany frembrydende, tilbageskuende Skinsyge, en Tro, der næsten er krampagtig, fordi den ikke er grundet paa den sunde, naturlige Tillid, men paa Viljen til at tro trods Alt, trods det allerede én Gang at være sveget, endelig en Tro-

skab, der vaander sig under bestandig at maatte bevise sin Tilværelse, fordi den er fremgaaet af Utroskab mod en Fortid. Hele denne fordoblede Lidenskabelighed er det tredje fremtrædende Karaktertræk hos Eleonore. «Man betragtede hende,» siger Adolphe, «med samme Interesse og Beundring som et skønt Uvejr.»

Men med disse nye Træk er i Virkeligheden en helt ny Kvindetype givet, en Type, som Balzac senere tilegner sig, stempler med Navnet: Kvinden paa tredive Aar og varierer med en saadan Genialitet, at han kan betragtes som dens anden Skaber, en Type, som samtidigt George Sand udprægede og forskønnede i en hel Række af sine Romaner, og som under hans og hendes Behandling viste sig at være en hidtil ukendt Verden, i hvilken alle Følelser, Lidenskaber og Tanker havde et kraftigere Præg end i det ganske unge Hjerte, en Type, som fra Romanen gik over i den dramatiske Poesi og længe beherskede det franske Teater, i hvilken med ét Ord Aarhundredets begyndende Litteratur fandt sin Dronning som den fandt sin Konge i *René*^{*)}.

*) Der kom den Dag, da Kritiken beklagede sig over at se Ungdom og Skønhed stødt fra Tronen i den poettiske Litteratur. Jules Janin nedskrev paa sin lette Maade denne Klage i Form af en Anklage mod Balzac.

«Kvinden fra 30 til 40 Aar,» siger han. «var fornu et Omraade, der betragtedes som tabt for Lidenskaben, det vil sige for Romanen og Dramaet, men nutildags hersker, takket være Opdagelsen af hine smilende Egne, den fyrretyvcaarige Kvinde alene i Drama og Roman. Denne Gang har den nye Verden helt undertrykt den gamle Verden, og Kvinden paa 40 Aar besejrer den unge Pige paa 16.

«Hvem banker? raaber Dramaet med sin dybe Stemme. Hvem der? skriger Romanen med sin fine Røst. Det er mig, svarer skælvende det 16de Aar med sine Perletænder, sit hvide Bryst, sine blide Linier, sit friske Smil, sit milde Blik. Det er mig, Jeg har den samme Alder som Julie hos Racine, Desdemona hos Shakespeare, Agnes hos Molière, Zaire hos Voltaire, Manon Lescaut hos Abbé Prévost, Virginie hos Saint-Pierre. Det er mig, jeg har den samme smukke, flygtige og fortryllende Alder, som alle de unge Piger hos Ariosto, hos Lesage, hos Byron og Walter Scott. Det er mig, jeg er den uskyldige Ungdom, som haaber, og som uden Frygt kaster et Blik, der er saa skønt som Himlen, ind i Fremtiden. Jeg har alle de kyske Tilbøjeligheders, alle de ædle Instinkters, Stolt-hedens og Uskyldighedens Alder. Giv mig Plads, kære Herre! Saaledes taler den smukke Alder paa 16 Aar til Romanforfatterne og Dramatikere: men straks svarer Romanforfattere og Dramatikere: Vi er sysselsatte med din Moder, mit Barn, kom igen om en Snæs Aar og vi skal se om vi kan gøre Noget ud af dig.